

STUDENTEN WEEKBLAD

11^e Jaargang.

No. 26.

HOOFDREDACTEUR: G. P. NIJHOFF.

REDACTEUREN: J. E. A. DE VOGEL, H. G. NOLEN, H. TH. BAART
DE LA FAILLE, C. A. PIEK, W. M. ROESSINGH VAN ITERSON.

VAST MEDEWERKER IN ZAKE STUDIEBELANGEN: D. V. AMEIJDEN V. DUIJM.

Donderdag

29 April '09.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. WALTMAN JR.
UITGEVER DELFT

Inzendingen te bezorgen vóór Dinsdagmiddag 4 uur aan het Redactie-adres: Vlamingstraat 34; daarna en slechts dan, wanneer toch opname in het eerstvolgend nummer gewenscht is, aan dat van den hoofdredacteur: Noordeinde 17.

Eerstvolgende REDACTIEVERGADERING op het Bureau van de Redactie, Vlamingstraat 34, Dinsdag 4 Mei, des middags om 4 uur.

Vast medewerker in zake Studiebelenen in plaats van H. E. SUYVER:

D. VAN AMEIJDEN VAN DUIJM.

Inhoud.

Nuttigheid, door B. en S. Th.
Het wezen en bedrijf der Levensverzekering.
Over en naar aanleiding van het schrijven van den heer E. Hijmans Jr., door T.
Van de Rooien, door B.
Eksamen-dolheid.
Teleurstelling.
Roeiproeven „Laga”.
Tweede Jaars-vergadering.
Studiebelenen. — Handleidingen-Vereeniging.
Boekbespreking.
Ontvangen boeken.
Technische Hoogeschool.
Berichten en mededeelingen.
Agenda.

Nuttigheid.

Niet wetende dat de laatste Donderdag voor Paschen het Studenten Weekblad nog zou verschijnen, is dit schrijven een nummer vertraagd.

In de aflevering van 2 April komt een stukje voor getiteld: „Latente kracht”, dat de aanleiding is tot dit opstel. In ernst betreuren wij het, in dat stukje slechts 'latente hoon' te kunnen zien.

Het is geschreven onder het opschrift „Latente kracht”, en nu zou men toch vooreerst mogen verwachten, dat de titel geen dwaasheid is. Weet de heer T. wel wat de groote woorden in zijn stukje, dat als hoon bedoeld geest mist en in ernst gemeend een aaneenschakeling is van gemeenplaatsen, beteekenen?

Wat is een latente kracht? Is dit zoiets als wind op een bladstillen zomernamiddag? Kan de heer T. ons mogelijk uitleggen hoe zich een kracht zonder uiting laat denken?

„Er is wel kracht, doch ze ligt latent”, beteekent in gewoon Hollandsch: „Er is wel kracht, maar ze is er niet”. De Natuurkunde heeft het gelukkig nog niet verder gebracht dan tot latent arbeidsvermogen.

Niettegenstaande er onmogelijk bij den lezer zekerheid kan zijn of het genoemde stukje hoon is dan wel ernst, willen we de voorlaatste alinea als 'aangrijpingspunt' gebruiken van eenige overwegingen en het artikel verder onbesproken laten. Ter herinnering herhalen we:

„Ontwikkel die kracht, studenten! en stel haar in dienst van den strijd tegen de tirannie der onpraktische „wetenschappelijke vorming*) onzer dagen, die aanleg wringt, talenten versmoort en geen ruimte voor gezonde „ontwikkeling laat.”

*) Spatieering van ons.

We vonden hierin een aanleiding tot het volgende, omdat er den laatsten tijd in Delft een strooming is ontstaan, die deze alinea in ernst gemeend zou kunnen hebben.

Dat deze strooming nog zoo weinig tot uiting is gekomen, behoeft niet te beteekenen dat zij te verwaarloozen is, daar ze naar ons voorkomt als oorzaak heeft dat het juist de dommeren zijn, die zich minder tot de wetenschap gevoelen aangetrokken. Mogelijk is ook een aanleiding, dat deze gedachten vooral bij naderende examens bij hen opkomen.

Wat is de richting waarin zich de studie van den ingeschrevene te Delft moet bewegen?

Dat een technicus 'nuttig' moet zijn, zal wel niemand betwijfelen en waarom zou dit dan ook niet 'de' richting zijn, waarin zij zich moet bewegen.

„Maar”, zal men allicht vragen, „wat is nu het nuttige?”

De een zal hierop mogelijk antwoorden „het theoretische”, een ander „het practische”, een derde „het wetenschappelijke”.

Welen, die het praktische bij uitstek nuttig noemen, maken het theoretische voor onpraktisch uit, dit is echter even dwaas als het spraakgebruik, waarin een overweging, die ons onpraktisch voorkomt, spottend eene „theoretische beschouwing” wordt genoemd. Het theoretische is immers wèl het omgekeerde van het praktische, doch daarmee nog niet het 'on'praktische. Is niet de juiste theorie die theorie, die met de resultaten der praktijk overeenstemt en is niet aan den anderen kant een theorie, die met de resultaten der praktijk in strijd is een verkeerde theorie, die dan ook theoretisch verkeerd moet zijn.

Wat theoretisch waar is, is ook praktisch waar, en omgekeerd. Slechts waar de theorie overeenstemt met de resultaten der praktijk kunnen we zeggen iets begrepen te hebben.

Theorie of praktijk te sterk geaccentueerd is een 'onnuttige' eenzijdigheid. Dit neemt evenwel niet weg dat in Delft het accent 'meer' mag vallen op de theoretische, doch voor den productief werkzamen technicus op de andere zijde. Zoo zal bijvoorbeeld voor de studenten in de Werktuigbouwkunde de nadruk moeten vallen op den theoretischen machinebouw.

Is het nu evenwel ook nuttig in het bijzonder het wetenschappelijke te zoeken?

Dat aan de eigenlijke universiteiten de wetenschap, het begrijpen 'om' te begrijpen, het ideaal is, zal wel niemand ontkennen. Om evenwel 'nuttig' te zijn moet men niet 'te' wetenschappelijk zijn, waarmee we echter niet bedoelen dat men 'on'wetenschappelijk moet zijn.

Niet te wetenschappelijk moet de Delftenaar, het nut nooit uit het oog verliezend, zich beperken. Zeer gevaarlijk is dan ook de raad zijn leiding te zoeken in boeken of „bronnen”. In zeer beperkte mate is dit ongetwijfeld nuttig, doch ruime bronnenstudie is zelfs voor den begaafden normaal-studeerende onmogelijk.

Veelzijdigheid zonder meer leidt steeds tot oppervlakkigheid, men moet zich altijd en overal beperken. Hoevelen zijn ons niet bekend die meenen naast een diepe wetenschappelijke bronnenstudie nog tijd over te houden voor sociale vraagstukken, kunst en filosofie tegelijk en die daardoor niets bereikt hebben.

Wees op nuttige, veelzijdige wijze eenzijdig; om nuttig te zijn moet men theoretisch, praktisch en wetenschappelijk

zijn en ook buiten de eigenlijke studie zich ontwikkelen, maar men moet er zich steeds voor behoeden door eenzijdige veelzijdigheid tot niets te komen.

B.
S. TH.

Het wezen en bedrijf der Levensverzekering.

Schopenhauer beweert; „Men leeft om — te sterven”.

Dat is een tragische opvatting en tevens — een onvolledige. Minstens had hij er bij moeten voegen: en om voor anderen, nabestaanden, te zorgen. Immers het leven van den mensch krijgt inhoud door hetgeen hij schept, wat beteekent: iets voortbrengt — in den meest algemeenen zin — dat naast eigen vergenoegen ook profijt en nut voor anderen mede brengt. Want het heden heeft zijn waarde in wat het is voor de toekomst. Daarom is elke maatregel nu genomen met het oog op de toekomst van edel gehalte. Onthoudt dit goed!

Zie, de ware verzorging gaat verder dan de zorg voor vandaag of morgen, is vóór zorg tevens en elk een, die lief heeft, handelt in dezen geest. De man werkt voor zijn vrouw; de ouders voor het kind en al hun streven en pogen is er op gericht zóó te arbeiden, dat bij ontwijking van de levende kracht en verlies van arbeidsmacht — bij dood — het eens geschapene ten dienste der nabestaanden staat. Liefde en vriendschap, trouw en dankbaarheid doen ontwaken en onderhouden de ware zucht naar verzorging en voorzorg. Zij zijn de eeuwige drijfveeren tot het vinden van den meest volkomen vorm, steeds volmaakter naarmate de beschaving voortgaat. Vanaf het tijdstip dat het gezinsleven aanving tot op den huidigen dag zet zich het zoeken naar betere systemen voort.

Op twee grondgedachten nu wordt het stelsel van vóór zorg opgetrokken: het afwenden van, verzekeren tegen schade, veroorzaakt door zeker te voorspellen of mogelijke gebeuren en het scheppen van een nieuwe bron van inkomsten, welke vloeien gaat liefst onmiddellijk, zoodra de primoire — de arbeid — niet meer bestaat. Het is duidelijk dat verzekering tegen schade veroorzaakt door brand, inbraak, hagelslag, vergaan van schepen of breken van glasruiten en door noodzakelijk te maken begrafenis-kosten en mogelijk plotselinge derving van crediet, uitvloeisel is van het eerste gronddenkbeeld, terwijl het vormen van kapitaal een uitvloeisel is van het tweede.

Welnu, de voortgang van de verwerkelijking dezer gedachten zullen wij in het kort schetsen. En daar wij een ontwikkeling hebben na te gaan van twintig eeuwen, veroorloven wij ons even luchthartig over tijdsruimten van eeuwen heen te stappen en als Peter Schlemihl in het laatst zijner dagen over werelddeelen.

De verzekering tegen schade door de begrafenis veroorzaakt, het aangesloten zijn bij wat in den volksmond nog algemeen heet het „Begrafenisfonds” vinden wij in het begin onzer jaartelling in het Romeinsche rijk reeds verwezenlijkt. Daar was het beginsel van het gezamenlijk dragen van risico reeds bekend en waren er vereenigingen met maandelijksche contributie, die hare leden na overlijden — behalve zelfmoordenaars — deed begraven. Aan de materiele gevolgen van zelfmoord is pas in het midden der 18e eeuw tegemoet gekomen. Een eigenaardig gebruik was bij deze corporaties gangbaar: ieder nieuw lid moest een kruik wijn medebrengen, ter medewerking aan een meer feestelijk karakter dan een begrafenis eigen is.

De instellingen der middeleeuwen, de begrafenis „bossen” der gilden vertoonen een logische verbetering; nl. de grootte der jaarlijksche contributie verschilde voor de verschillende leeftijden, hetgeen dus zeggen wil, dat men rekening was gaan houden met de sterfte kans. Daardoor zijn de bossen het proto-type, de eerste vorm geworden van het huidige begrafenisfonds, dat als noodzakelijk gevolg van de basis der levensverzekering in het bedrijf is opgenomen. Bestaande begrafenisfondsen hebben zich omgezet in levensverzekering-maatschappijen of zijn blijven bestaan na aanneming van de moderne grondslagen van het levensverzekering-bedrijf, waar door zij niet wezenlijk van de levensverzekeringbank zijn onderscheiden.

De begrafenis bossen waren oorspronkelijk geen afzonderlijke organisaties; zij waren onderdeel van de gilden en alleen gildenbroeders konden lid zijn. In den bloeitijd der gilden waren de begrafenis plechtige ceremoniën,

doordat alle broeders in 't zwart gekleed de baar volgden, en zij verplicht waren aan te zitten aan de maaltijden; doch met het verval der gilden kwamen de broeders niet meer ter begrafenis, ondanks boeten, of als zij kwamen, gingen zij „in ordenans kleederen”. Het verval der gilden heeft echter juist geleid tot een verbetering van de organisatie en opzet der „bossen”.

Naast de ontwikkeling van het begrafenisfonds staat de voortgang der methoden tot verzorging van nabestaanden en van den ouden dag. In het Romeinsche rijk vinden we een individueele poging: de man stelde vóór het huwelijk aan zijne vrouw een som gelds ter hand, tot onderhoud van zich zelf en van het gezin, ten gebruike zoodra de man niet meer tot verzorging zou in staat zijn. Een gezamenlijk optreden vinden wij in Italië in de z.g. „bergen van barmhartigheid”. Dit waren vereenigingen van menschen, die ieder een som gelds inbrachten, welke na een bepaald aantal jaren tusschen de overlevenden weder werd verdeeld.

Oppericht met het doel geld te leenen aan den minderen man waren zij tevens voor hen, die het geluk hadden bij de verdeling der gelden nog in leven te zijn, een verzorging voor den ouden dag al valt deze methode niet zeer te roemen. Lorenzo Tonti volgde in de 17de eeuw een beter stelsel, naar hem genoemd het Tontine-stelsel, wat ook nog heden wel in zwang is.

Lorenzo Tonti betaalde jaarlijks de rente uit van een kapitaal, door verschillende personen bijeen gebracht, waarbij dan telkenmale de overlevenden profiteerden van de rente, welke den afgestorven deelnemers oorspronkelijk toebehoorde. Toen nu de laatste gestorven was, bleef het oorspronkelijke kapitaal zonder eigenaar over en was dit een reden voor den Staat zich dit toe te eigenen. Dat scheen den Staat zeer best te bevallen, want hij richtte tusschen 1689—1759 meer dan 10 dergelijke instellingen op. Later handelde men eenigszins anders: men verdeelde het kapitaal onder bijv. de laatste tien overlevenden. Dit Tontine-stelsel en het lijfrenten-systeem hebben de stoot gegeven tot een verdieping van het levensverzekering-vraagstuk. Lijfrenten waren nl. reeds lang bekend en dankten hun ontstaan evenals de Tontines aan de geldnood van 't Staat of gemeente. Immers, de regeering van Lodewijk XIV had in de Tontines een middel gevonden ter verbetering van de financieële toestand; de Vlaamsche steden vonden dat inmiddel al in 1228 door verkoop van lijfrenten. De burgers betaalden een zekere som en kregen daarvoor tot aan hun dood van de stad jaarlijks een kleinere som terug. Die verkoop van lijfrenten had voor de steden een eigenaardige nasleep: hij werd de aanleiding tot de Hoeksche en Kabeljauwsche twisten.

Zoo was wel is waar een onvolkomen en onwetenschappelijke wijze van verzekering bij leven (Tontine's) en van renteverzekering bekend, doch ontbrak nog een verzekering bij overlijden d. i. uitkeering van een vooraf bepaald bedrag direct na overlijden. Met de invoering van dit derde element, waar voor bekend moet zijn de waarschijnlijke levensduur en sterftekans van den mensch op verschillende leeftijd treden de moderne levensverzekering als weldoener van velen op en eindigt haar voorgeschiedenis. Omstreeks 1750 wordt dan de eerste maatschappij op dien grondslag gevestigd de „Equitable society for assurances on lives and survivorships” in Engeland, gevolgd door de „Hollandsche societeit voor levensverzekering” in 1807 bij ons, in 1819 door de Fransche „Compagnie d'assurance sur la vie” en de „La Nationale” en „l'Union” (nog steeds de drie grootste der Fransche maatschappijen) en in 1828 door de „Lebensversicherungs-bank für Deutschland”. Sinds dien is het aantal maatschappijen zeer uitgebreid — in Nederland zijn er alleen al 96 — en kan men zich een denkbeeld geven van de uitgebreidheid van het bedrijf, als men bedenkt dat in 1907 het gezamenlijk bedrag van alle kapitaal, dat verzekerd was ongeveer 60 milliard gulden bedroeg, waarvan 23 milliard in Amerika was afgesloten en 8 milliard in Engeland en 500 millioen in Japan.

In Nederland is het bedrijf, niettegenstaande het vroegtijdig ontstaan der Hollandsche societeit, langen tijd achterlijk geweest. De schuld hiervan ligt allereerst aan de behoudende geest van ons volk, die al wat nieuw is wantrouwt en meest miskent, al moet hier als verzachtende omstandigheid worden aangemerkt, dat vele der toen bestaande begrafenisfondsen een weinig roemrijk verleden hadden of een even roemlooze dood stierven. En het was niet van het publiek te verwachten, dat het zoo direct het enorme principieele verschil tusschen beide instellingen kon inzien.

Daarnaast noodzaakten de Kon. Besl. van 1830 en 1831 tot het gebruik van verouderde sterftetafels, waardoor de tarieven der Hollandsche maatschappijen duurder waren dan de buitenlandsche concurrenten, die van dezen toestand gretig gebruik maakten. „La Nationale” bijv. exploiteerde hier zeer intensief. (Daar deze naam zeer ingeburgerd was, noemde zich een in 1863 opgerichte bank te Rotterdam „De Nationale Levensverzekeringbank”). In 1880 deed een besluit van den Hoogen Raad de Kon. Besluiten te niet en kon de vrije ontwikkeling beginnen. Naast Engeland staat Holland direct als het land, waar het meest solide en gunstige levensverzekeringswezen is.

Wat de beoefening der Levensverzekeringwetenschap aangaat, staat Nederland, door zijn vele eminente mannen op dit gebied, in de voorste rij. De grondlegger was de buitengewoon begaafde Johan de Witt, die algemeen naast een Engelsman Dr. Halley, als zoodanig wordt erkend. De Witt, de zoo kundige financier en wiskundige, werd er door den slechten financieelen toestand van het land toe gebracht een memorie in te dienen bij de Staten, getiteld: „Waardige van Lijffrente naar proportie van Losrenten” (1671), welk werk nog heden ten dage wordt geraadpleegd. Hij berekende hierin, op de gegevens der „Blaffoerden” der Staten, die aantekeningen hielden over het sterven van vele duizenden personen een levenskans grondslag voor betaling van gelijk blijvende (verschil met Tontine's) rente. Daarbij kwam hij, ten gevolge van zijne gebrekkige gegevens tot de gebrekkige berekening: de levenskans van 4—54 jaar is gelijk 1; van 54—64 jaar $\frac{2}{3}$, van 64—74 jaar $\frac{1}{2}$ en van 74—81 jaar $\frac{1}{3}$. Dr. Halley beschikte over meerdere en meer juiste gegevens en aan hem komt de eer toe het eerst een sterftetafel te hebben samengesteld. Voor deze arbeid verschafte de theoloog Neumann uit Breslau hem de statistiek van 5869 sterftegevallen in de jaren 1687—1691 te Breslau. Na Johan de Witt hebben nog velen hun beste krachten aan de Levensverzekeringwetenschap gewijd. Wij zullen er nog enkele noemen: Huygens, die met zijn werk „van rekeningh in spelen van geluck”, de grondlegger werd van de kansrekening; de venijnige Struyck, en zijn vijand Kerseboom, Hudde, Lobatto (Hoogere algebra boek!) Prof. Dr. van Pesch, Prof. Dr. P. van Geer, Corneille Landré, terwijl Dr. Mounier te Utrecht als privaat-docent de wetenschap doceert.

Ten slotte noemen wij van de Duitschers: Korup en Zellmer, welke laatste een methode voor reserveberekening heeft aangegeven, die even groote waardeering als bestrijding gevonden heeft, doch over welke quaestie wij heden niet meer zullen bespreken.

Over en naar aanleiding van het schrijven van den Heer E. Hijmans Jr.

„Pee”, „schappie”?

Mijn aanhef is ontleend aan het schrijven van den heer E. Hijmans Jr. in het vorige S. W. Zoo doopte de heer Hijmans zich in naam der royalisten, maar de royalisten waren er niet in gekend; ze hebben er niet van afgeweten. Daarom is het eerste wat ik zeg, als ik den heer Hijmans aanspreek: „Wasch het doopvocht zelf weer af, want zoo meenen we het niet”.

(De zinsnede over de rooie duvel en het lapje van duizend wil ik alleen maar tusschen twee haakjes bespreken; dat was toch wel wat onbesuisd gesteld minstens genomen. Ik geloof niet dat ze veel kwaad kan en daarom wil ik het betreuren ervan aan den heer Hijmans overlaten).

„Frisch te streven naar de idealen van den jongen tijd!”

Wie, die nog levenskracht in zich voelt, wenscht het niet? Wie van deze wenscht niet „oude afgodsbeelden te vernietigen” die een bestaan niet waard zijn? Maar vergis ik me als ik meen, dat ons jonge geslacht, lang niet blind voor groote fouten in onze maatschappij, piëteit gevoelt voor de wording der geschiedenis; als ze niet wil breken en vertrappen, wat bron is en nog lang zijn kan van veel levenskracht; als ze misleidende afgodsbeelden van den jongen tijd omverwerpen wil en dwaalwegen versperren, die door zoovelen met veel hoop begaan, slechts zullen voeren naar bittere teleurstelling!

De fouten der maatschappij ontstonden niet door koningschap of kapitalisme als zoodanig. Maar de menschen deugen niet: ieder streeft min of meer naar een slecht

egoïsme en elken staatsvorm zal daarom zijne fouten brengen.

Het socialisme wil gelijkheid en recht; maar die zullen er nooit zijn, bij welken staatsvorm ook.

Het is ook niet de bedoeling der schepping, dat er gelijkheid zijn zal, zelfs niet gelijke kans. Ge zult me allicht vragen, wie me dat dan zoo beslist heeft verteld, op wie ik zoo beslist vertrouw? Het is de natuur zelf, die dagelijks aan ieder die open oogen heeft, de macht der schepping openbaart.

Stel, dat wetgeving gelijke en eerlijke kans op stoffelijken welvaart geven kon, dan zou nog de natuur onrecht doen door niet ieder met gelijke gaven ter wereld te brengen en door niet te zorgen, dat elks voorgelacht, even goed of even slecht heeft geleefd.

De natuur doet de sterken leven ten koste der zwakken. De mensch doodt beesten voor zijn levensonderhoud. Groote visschen bestaan door het opeten der kleinen; sterke planten verdringen de zwakken, ze halen al het voedsel uit den grond en laten niets voor de zwakken over, of slechts genoeg voor een kwijnend bestaan.

Overal strijd, ook in den mensch, waarvan hij zich geleidelijk met de jaren bewust wordt. Hij wil de wereld en het leven begrijpen; hij wil weten wat goed en wat kwaad is; hij wil hebben: iets, waaraan hij zijn handelen toetsen kan, wat hem kracht kan geven. Strijd is het eenige, wat opgewekte bevrediging kan brengen; eerlijke strijd voor gezonde beginselen. Niet strijd tegen personen, want geen persoon op zich zelf is de moeite der bestrijding waard.

Het is de bedoeling der natuur, dat de sterken zullen heerschen.

Dit is eene harde wet, maar ze moet onder de oogen gezien! Want ze brengt tot de vraag hoe men zich dan sterk maken kan?

Naar ik geloof is het middel te streven naar een *welbegrepen* eigenbelang. Het is een streven naar *waarheid*, anders niet. Het legt den mensch op, zich zoo krachtig en onafhankelijk mogelijk te maken om daardoor tot bevrediging te komen. Het is een streven naar harmonische ontwikkeling van zijn persoon.

De een zal die bevrediging zoeken door het verzamelen van rijkdom, roem en eer, ter bevrediging van in hem overheerschende trots en eerzucht. De ander door te trachten 's werelds raadselen te doorgronden door studie, welke soms tot wanhoop, zenuwziekte of zelfs tot krankzinnigheid leidt, omdat die studie steeds meer raadselen om op te lossen brengt; of leidt tot het zich aanpassen aan eene bepaalde wereldbeschouwing, waarin hij gevaar loopt vast te roesten.

Misschien vinden beiden zekere, vrij ziellooze bevrediging in hun streven; maar hooger bevrediging zullen diegenen vinden, die haar zoeken in een geloof; een zeer hoog ook zij, die streven naar een *welbegrepen eigenbelang*. Het leert dat al behoeft men stoffelijk bezit niet te versmaden, men zich daar toch zooveel mogelijk onafhankelijk van maken moet, dat ieder voorrecht verplichtingen oplegt. Het stelt een sterk verantwoordelijkheidsgevoel op den voorgrond. Het leert begrijpen, dat veel met het menschelijk verstand niet doorgrond kan worden en dat men daar vrede mee hebben moet; maar dat men slechts trachten moet het gebied, dat ieders verstand wel doorgronden kan, uit te breiden. Het leert inzien, dat als men geluk om zich heen ziet en er in deelen kan, men zelf mee gelukkig wordt. Men moet trachten zijne medemensch te steunen; zijne omgeving te verheffen, om daardoor zelf verheven te worden en meerder bevrediging te bereiken.

Een gevoel van onafhankelijkheid en kracht brengt eene opgewekte bevrediging in lust tot strijden. Dan is er harmonie en zoo wordt het bestaan van een mensch een geluk voor de samenleving.

Iemand, die het heel zuinig heeft kan deze harmonie evengoed naderen als de rijke. Stoffelijk bezit en plaats in de maatschappij staan hierbij op den achtergrond.

In den tegenwoordigen tijd (misschien vroeger ook wel, maar hoe kan ik dat weten?) is het karakteristiek, dat men werkt onder de leus, dat het voor het heil van anderen is, maar de ware drijfveer is, dat men daarvoor ruimschoots eer of belooning hoopt terug te krijgen. Daar is iets onwaars in. Indien iemand niet voor zichzelf zorgt komt hij er niet en erken daarom dat je voor je eigenbelang opkomt.

Overal is groep om recht! Zou het niet wel eens het wachtwoord zijn van sluwen tegenover onnoozelen?

De natuur wil geen recht. En het is niet eens mooi om te roepen om recht voor zichzelf.

Het is mddi zooveel mogelijk recht te doen in een onrechtvaardige wereld!!

Het socialisme heeft veel goed gedaan door op groote fouten te wijzen; maar het voert langs een dwaalweg, waar het verkondigt dat met koningschap en kapitalisme geen verbetering van grove misstanden, ook in den arbeidersstand, kan samengaan; het voert op een zeer gevaarlijk misleidenden dwaalweg, waar het „Recht voor allen” belooft. Het socialisme belooft „vrijheid”, „verlossing uit slavernij”.

Het is een klinkende leus.

Maar ook die vrijheid kan niet bestaan.

De koning is wel het minst vrij van allen, de kapitalist voelt zich aan alle kanten gebonden; zelfs zij, die niets te doen hebben missen vrijheid want ze zijn zichzelf tot last en voelen zich aan alle kanten beklemd. Er is misschien ééne categorie van menschen, die werkelijk in vrijheid leven en dat zijn dan de menschen die zichzelf vergeten. De leiders der socialisten, weten dit wel en bedoelen het zoo niet; maar velen van hunne volgelingen weten het niet en die hopen op wat nooit verwezenlijkt worden kan; ze begrijpen hun leiders verkeerd, maar dat is gevaarlijk, 't meest voor henzelf, ze teren op ijdele hoop.

Ik geef dadelijk toe, dat het kapitalisme bezwaren heeft, omdat niet alle kapitalisten steeds van een groot verantwoordelijkheidsgevoel doordrongen zijn geweest. En dezulken verdienen allen smaad. Maar ik ben nog niet zeker, dat alle leiders, die de maatschappij willen omverwerpen, van dat gevoel wel doordrongen zijn.

Bestaat zulk verantwoordelijkheidsgevoel wel, dan geloof ik, dat het een groot geluk is voor de maatschappij, wanneer groote kapitalen in eene hand zijn. De kapitalist moet zich beschouwen als rentmeester en is verplicht zijn geld goed te besteden. En zoo zijn er zeer velen, die vervuld zijn van den wensch hunne arbeiders te verheffen en er naar handelen.

Het kapitalisme heeft inderdaad schaduwzijden, maar het socialisme brengt niets beters. Alle kapitalen aan den staat, algemeen kiesrecht; wie het mooiste praat en het meest belooft zal koning kraaien, op het kussen gebracht door eene meerderheid van kiezers, die van staatsbeleid geen begrip kunnen hebben, die onontwikkeld zijn en dus licht hun persoonlijk materieel belang op den voorgrond stellen (of zouden dan ineens allen kuap zijn?) Ik ben veel banger voor het recht der pientersten, hetwelk ik in den Socialisten staat voorzie, dan voor het brute recht der sterksten, uit de grijze oudheid. Toen gold ridderlijkheid als een der hoogste deugden en het is teekenend voor onze dagen om er sluw om te lachen.

Elke staatsvorm zal fouten hebben, omdat de menschen niet deugen. Het koningschap heeft voordeelen, die niet zoo gemakkelijk vervangen kunnen worden en het staat geen hervormingen, als de heer Hijmans wil, in den weg.

De koning verpersoonlijkt dien staat, hij is als het ware drager van het symbool van het gezag. In een republiek is dit de president, maar in veel minder zuiveren, en doelmatigen vorm.

(Zie verder Tweede Blad).

ADVERTENTIEN.

Aangeboden tegen het a. s. studiejaar:
net gem. ZIT- en SLAAPKAMERS.

Uitstekende aanbevelingen.

Voorloopig adres BINNENWATERSLOOT 7.

Bij J. WALTMAN Jr., Binnenwatersloot
is verkrijgbaar gesteld:

Prof. C. FELDMANN, K. H. HAGA
en C. NOOME

**Eenphase - Wisselstroom -
Collectormotoren.**

Prijs: f 0,90.

TOTO-HOLLANDAIS.

(AMERICAN DOLLAR-TICKET-METHOD).

Geeft honderdmaal meer kans dan de loterij.

Op een ticket van f 2,50 kan worden uitbetaald een bedrag van f 10,- tot f 100 en meer.

Geopend alle werkdagen van 10—4 uur.

Telefoon No. 322 VOORSTRAAT 62.

HEEREN LIEFHEBBERS!
Te koop:

een groote blauwe H O N D,

1 jaar oud, zeer mak.

Te bevragen en te zien KONINGSPLEIN 8—10, alhier.

DELFTSCHE

Limonade-Siropen

Sinaasappel- of Oranje-Limonade

75 cts. per flesch; 6 flesschen franco zending.

NIEUWE LANGENDIJK 50.

Aanbevelend, **W. DE HOOGH.**

G. J. M. VAN HOEK,

Magazijn van PIANO'S en ORGELS,
OUDE DELFT 29.

Alleen-vertegenwoordiger voor STEINWEG PIANO'S.

HUUR PIANO'S van af f 4,— per maand.

Stemmen - Repareeren - Inruilen - Transporteeren
— Taxeeren. —

Gediplomeerd door de Maatschappij tot bevordering der Toonkunst.

OVERPRODUCTIE

noodzaakt ons U **iets fijns** voor **zeer lagen prijs** aan te bieden,
circa 30.000 SIGAREN van 5 tot 10 cts. per stuk, leveren
wij tijdelijk voor f 2. per 100 stuks, bij 500 stuks gesorteerd f 10.

Levering franco ook onder rembours.

LEEWARDEN.

N. TILKEMA & Co.
SIGARENFABRIKANTEN.

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 29 APRIL 1909. No. 26.

Het is eene behoefte der menschen om het gezag te verpersoonlijken in één individu, afgezien van de rol, die dat individu in het staatsbestuur vervult.

Op den presidentszetel wisselt dikwijls de persoon; elke president zal een eigen stempel op de regeering drukken. De koning behoudt zijnen troon in den regel veel langer, wat meer stabiliteit brengt; de stabiliteit wordt zeer in de hand gewerkt doordat de koninklijken sfeer eenen opvolger reeds bij de geboorte in zijn midden stelt; de jonge prins zal de traditie van zijn huis onbewust vervolgen en in die traditie zit kracht.

De president is deel van een politiek organisme; dankt zijn bestaan aan eene politieke partij en periodieke verkiezingen. De koning niet, en nu acht ik het een groot voordeel, dat tenminste één factor in het staatsbestuur staat buiten politieke beklemming.

In tijden van crisis maakt het koningschap, dat de overgang van het gezag in andere handen geleidelijker gaat. Het sanctioneeren van wetten is een waarborg, dat steeds alle formaliteiten en voorschriften voor het tot standkomen van eene wet zijn in acht genomen. Het is geen wassen neus, al moet de koning op de strekking der wet geen invloed doen gelden.

De koninklijke functie is voor een groot deel een ethische; vooral als vertegenwoordiger van het gezag in het binnenland kan de koning veel nut doen door initiatief te steunen; door zijne belangstelling, ook door voor te gaan in geldelijken steun.

Voorals het koningschap in waardige handen berust, in welke gelukkige omstandigheid Nederland verkeert, dan is het een groot geluk als het in stand blijven kan.

Het is niet kiesch te schrijven „wat gaat het ons aan of het huis van Oranje eenen stamhouder heeft gekregen of niet”. Het is wel mogelijk, dat de heer H. zich er niet warm over maakt, maar dan had hij dit althans in deze dagen moeten verzwijgen, uit eerbied voor eene vrouw, die zich aan haar volk verknocht gevoelt. Dat had van fijngevoeligheid getuigd; nu is de opmerking kru.

Het koningschap zal zich, indien het moet, aan de tijden kunnen aanpassen. Het is voor evolutie vatbaar gebleken. Verhaalt niet de geschiedenis eerst van den absoluten vorst, dan van constitutioneele en eindelijk van den vorst met ministerieele verantwoordelijkheid. Steeds heeft men echter in den vorst de verpersoonlijking van het staatsgezag gezien. En daaraan ontleent het stelsel mee zijne kracht.

Men zegt wel eens dat het koningschap veel parasieten heeft; maar zouden er in een republiek als Frankrijk en Amerika in evenredigheid minder parasieten op het heerschend gezag zijn? Mijn indruk is het tegendeel. Er zijn nu eenmaal altijd mensen in de wieg gelegd om slaaf te zijn en om machtigen naar den mond te praten; maar die zullen het bij elken staatsvorm over het algemeen goed hebben en in eere zijn.

Ik heb eens opgeschreven, wat zich zool aan mijne gedachtensfeer opdrong, nadat ik dezer dagen 's Heeren Hymans schrijven nog eens over gelezen had. Ik herhaal: opdrong aan mijn gedachtensfeer; er is natuurlijk veel meer, maar dit drong zich op, hoe weinig gewenscht ook op dit oogenblik. Door uiteten worden meeningen beter gevormd.

Het hoofddoel van het schrijven van den heer H. is, als ik hem begrijp, op te wekken tot meer uiteten van gedachten, in het bijzonder wat betreft de oeconomische stroomingen van onzen tijd. Hierin ga ik mee, al vind ik dan de vorm niet gelukkig gekozen, hier en daar wat onbesuisd.

Laten we echter voor alles trachten eigen omgeving te verheffen en daar is nog wel wat te doen. Hoe hoger het peil van de studenten maatschappij, hoe meer kracht later van hare tegenwoordige leden zal kunnen uitgaan.

Ik schaarde me onder de royalisten in dit schrijven; maar gevoel me geheel vrij. Ik zie slechts veel goeds in het koningschap en gevoel piëteit voor wat ik eens noemen wil de drieëenheid: **Onafhankelijk, Nederland, Oranje.**

T.

„Van de Rooien”.

Het schrijven van den heer Hymans lezende, gevoelde ik weer zoo sterk de groote leegte ontstaan door het aftreden van Prof. Pekelharing. Weg zijn de avondcolleges, waar met zooveel bezieling en warmte eene inleiding in de door den heer H. genoemde studie werd gegeven.

Is er nu in Delft behoefte, ernstige behoefte aan iemand die eene inleiding in de Studie van het Socialisme geeft? Toen behoefte gevoeld werd aan colleges in de wijsbegeerte vormde zich een comité dat Prof. Bolland uitnodigde te komen. Zoo er genoeg studeerenden zijn die begrijpen dat het voor den ingenieur van heel veel belang is tenminste eenigszins op de hoogte te zijn van het Socialisme, laten zij zich dan vereenigen en iemand uitnodigen geregeld te spreken. De heer H. schrijft: „Bestudeert, leest . . . .”, doch deze weg lijkt mij voor hem (haar), die naast zijne (hare) technische studie zich niet beperken wil tot eene poging om uit deze enorme literatuur wijs te worden, al zeer ongewenscht en leidend tot gevaarlijke oppervlakkigheid. „De groote economische worsteling” is werkelijk te ernstig om zich over deze een oordeel aan te matigen na bestudeering van de door den heer H. genoemde twee geschriften.

Recht begrijpelijk is mij de verontwaardiging des heeren H.: de uiting echter betreur ik ten zeerste in dezen vorm.

Een idealist moet de idealen van anderen eerbiedigen wil hij recht van spreken hebben.

In 't leger der Socialisten wordt helaas genoeg hiertegen gezondigd, laten wij „met die ervaring” ons daar tenminste niet aan schuldig maken.

B.

Eksamen-dolheid.

Onderstaande Afrikaansche versjes zijn van S. du Toit, in de „Paarl Post”. Wij laten de spelling onveranderd:

Eksamen foor, eksamen na;
Eksamens moet jul maak!
Eksamens froeg, eksamens spa;
Leer, jongens, dat dit kraak;
Eksamens moet jul maak!

Pomp dit mar in, stomp dit mar in;
Di kinderkop is hol!
Duw dit maar in, stuw dit maar in!
Dit is nog lank ni vol!

Geometri, anatomi,
Soologie en botani.
Geskidenis, geografi.
En alle soorte fan Gemi,
Kosmografi, Geologi,
Morderne tale, meer as dri.

Pomp dit mar in, stomp dit mar in;
Di kinderkop is hol!
Boek dit daar in, floek dit daar in,
Dit is nog lank ni fol!
Fou dit daarin, tou dit daar in,
Brou dit daarin, snou dit daar in,
Al word hul desnoods dol!

Op hul di bleek armsalig wese
Staan reeds di treurtoneel te lese
Fan ure an di slaap ontruk
Fan kinders al deur sorg gedruk,
Fan knape oud al foor hul tyd,
Geleerde gekke wyd en syd,
Fan mysis plat soos pannekoek,
Fan frouens met hul man syn broek!

Kom meester, kom, stamp mar weer in,
Pomp dit daar in, stomp dit daar in!
Klamp dit daar in, stamp dit daar in!
Strooi dit daar in, gooi dit daar in!
Stop dit daar in, klop dit daar in!
Prop dit daar in, skop dit daar in!
Di kinderkop is hol,
En dit moet boorde fol!

Teleurstelling.

De uitvoering, die het Delftsch Studenten Tooneelgezelschap had willen geven op 17 Mei a.s. kan niet doorgaan wegens plotselinge ongesteldheid van een der medespelers. Eindelijk had men de bezetting voor de rollen gevonden de regisseur was er, de lezing had plaats gehad, de rollen waren geleerd, repetities vastgesteld en . . . . . toen kwam op eens het bericht, dat een der spelers ziek was en niet mee zou kunnen doen. Er was geen ander, juist voor die rol, te vinden in dezen tijd van examendrukke en daarom besloot het Bestuur de voorstelling uit te stellen tot na de Zomervacantie.

Het is hard, maar het kon niet anders.

Het is hard, omdat het Tooneel daardoor de kans loopt, te dalen in de achting der leden van het D. S. C. Want een Corpsvereeniging, die niet de algemeene belangstelling geniet, gaat zoo gemakkelijk ten onder.

Het is hard, voor de leden van het Tooneel, die hebben gehunkerd naar een voorstelling.

Maar daar staan lichtzijden tegenover. Nu er dit jaar niet wordt gespeeld zullen de uitgaven gering zijn, waardoor de berooide financiën op streek gebracht kunnen worden en dus een volgende uitvoering niet zoo zuinig behoeft te worden berekend.

Laten we hopen dat het D. S. T. G. de geleden slag spoedig zal te boven komen.

Roeiproeven.

Door de proefcommissie van Laga werd Dinsdag 27 April 1909 examen afgenomen. De uitslag is, dat geslaagd zijn voor:

Vaste bankenproef: F. Brandenburg, J. B. Evers, J. C. L. Smit, J. C. K. van Toorenburg, H. Versteeg Czn, E. van Vloten. Afgewezen 1, niet opgekomen 2 candidaten.

Sliding-proef: G. J. Braat, H. W. Dumont, J. E. A. de Vogel. Afgewezen 2 candidaten.

Skiff-proef: Alle candidaten geslaagd, t. w.: V. Disselkoen, J. J. Huisman, U. Ph. Lely, M. B. Tideman, H. W. van Tijen.

Tweede-Jaars Vergadering.

Op den 23sten April l.l. werd eene vergadering van het Tweede-Jaar gehouden.

Daar bovengenoemde vergadering tamelijk slecht bezocht was, is het misschien niet ondienstig, hier even te herhalen wat besloten werd.

1°. Een H. O. te heffen, groot f 8,50.

2°. Deze H. O. zal geheven worden in twee termijnen, n.l. eene heffing van f 5,— en de tweede van f 3,50.

3°. De eerste termijn moet uiterlijk den 5en Juni worden voldaan, terwijl de tweede termijn uiterlijk den 5en November verrekend moet zijn.

De Comm. 1e Jr. 1907.

Studiebelangen.

Handleidingen Vereeniging.

Wijziging van art. 27 en 28 van het Huishoudelijk Reglement (aangenomen op de Algemeene Vergadering van 1 April j.l.)

ART. 27.

Tot het tot stand komen van een editie der Vereeniging wordt besloten door het Bestuur. Wenscht het Bestuur aan een desbetreffend verzoek van een Commissie geen gevolg te geven, dan deelt het dat aan die Commissie mede in een met redenen omkleed besluit.

De samenstelling, uitgave, aanvulling en herziening der edities van de Vereeniging geschieden onder toezicht der Commissiën en het Bestuur.

ART. 28.

De Commissiën zoeken voor elke editie een of meer bewerkers, welke(n) zij schriftelijk met mededeeling van het door hem (hen) te behandelen onderwerp, aan het Bestuur voordragen voor eene benoeming, zooveel mogelijk na bespreking met de betrokken docenten.

Gaat het Bestuur op deze voordracht in, dan draagt het den uitgever der Vereeniging op met de(n) voorgedragen bewerker(s) te onderhandelen over de wedde, en stelt haar vast, gehoord den uitgever, met inachtneming der bepalingen vervat in het contract met den uitgever.

Weigert het Bestuur op de voordracht in te gaan, dan dient de Commissie binnen een maand een nieuwe voordracht in; kan het Bestuur hieruit wederom niet benoemen of komt er geen nieuwe voordracht in, dan zoekt en benoemt het zelf een bewerker.

Het Bestuur geeft van een benoeming, of van een weigering om op de voordracht in te gaan, aan de betrokken commissie schriftelijk kennis.

JAARVERSLAG VAN HET BESTUUR.

(Over het bestuursjaar 1908—1909).

Kon in het vorig jaarverslag vermeld worden, dat toen de vereeniging op vaste gronden gesteld was, thans kan met genoegen geconstateerd worden, dat deze grondvesten bewezen hebben bestand te zijn tegen de schokken, die met de invoering van alle nieuwe regelingen onvermijdelijk gepaard gaan.

Dat dit eerste jaar, waarin de werkzaamheden van de vereeniging hun normaal verloop hadden, als bepaald gunstig gekenmerkt mag worden, wordt wel bewezen door het groot aantal der in dit jaar verschenen handleidingen en tevens door het feit, dat de oudste uitgave van de vereeniging, de handleiding Differentiaalrekening 1ste studiejaar thans geheel uitverkocht is.

Overgaande tot het geven van een kort overzicht van de wederwaardigheden van de vereeniging gedurende het afgelopen bestuursjaar, zij in de allereerste plaats vermeld, dat na de in Maart 1908 gehouden jaarlijksche verkiezing het Bestuur zich als volgt samenstelde:

A. H. Ingen-Housz,	President.
E. Hijmans,	1e Secretaris.
A. J. Kluyver,	2e Secretaris
J. F. Mouthaan,	Penningmeester.
C. G. Krayenhoff van de Leur,	Commissaris.

Een woord van welgemeenden dank mag den aftredenden bestuursleden den heeren W. C. Korthals Altes en A. G. Beelaerts van Blokland evenals den spoedig hierop aftredenden heer E. Hijmans voor het vele, dat zij in het belang van de vereeniging verricht hebben, niet onthouden worden.

In plaats van den heer E. Hijmans werd tot 1e secretaris verkozen de heer A. J. Kluyver, terwijl de hierdoor opengekomen plaats van 2den Secretaris werd vervuld door den heer P. J. Schrikker.

Kort nadat het nieuwe Bestuur zijn werkzaamheden begonnen had, verscheen de handleiding „Stabiliteit” die hier speciaal vermeld zij, omdat zij een voorbeeld is, hoe door subsidie van de vereeniging het mogelijk wordt, ook kleinere faculteiten, voor wie anders dergelijke uitgaven financieel onmogelijk zouden zijn, in de voordeelen der vereeniging te doen deelen. Toch zou door deze uitgave misschien te veel van de financieele kracht der vereeniging gevergd zijn, indien niet de Scheepsbouwkundige Vereeniging „William Froude” eveneens eene subsidie verleend had.

Waar het reeds boven aangestipte heugelijke feit, het uitverkocht zijn van de handleiding Differentiaalrekening 1e studiejaar, reeds vrij spoedig te voorzien was, meende het Bestuur het noodzakelijk, te trachten zoo spoedig mogelijk maatregelen te treffen om deze blijkbaar door de collegianten zoo zeer gewaardeerde handleiding tijdig te vervangen. Het besloot daarom de Commissie voor de Algemeene Wetenschappen uit te noodigen zich met den hoogleeraar W. H. L. Janssen van Raay in verbinding te willen stellen, ten einde dezen te verzoeken, de bewerking van een nieuwe handleiding Differentiaalrekening 1e studiejaar naar het door hem gegeven college, op zich te willen nemen.

Z. H. G. meende echter hiertoe zijne medewerking niet te kunnen verlenen, ook niet, nadat in een met overleg met de Commissie aangevraagd, onderhoud met eenige bestuursleden, getracht was, mogelijke bezwaren, misschien alleen tegen de bestaande handleiding gericht, weg te nemen,

door het voorstel om een uitgebreider boekje te doen uitgeven. Dit boekje zou dan niet precies bij een bepaald college aansluiten, maar meer in 't kort de grondslagen van de differentiaalrekening weergeven, waarbij o. a. de juiste en scherpe formulering der verschillende stellingen zeer zeker in een bij velen gevoelde behoefte zou voorzien.

Het Bestuur oordeelde, dat waar Z. H. G. meende niet te mogen medewerken in deze, getracht moest worden een ander persoon te vinden, die bereid was de bewerking van een dergelijke uitgave op zich te willen nemen.

Met de Commissie voor de Algemeene Wetenschappen werd overeengekomen, dat gelet op het groote belang van een goede bewerking in verband met de nieuwe richting in de uitgaven hier door de vereeniging ingeslagen, zoowel door het Bestuur als door de Commissie naar een geschikt bewerker zou worden uitgezien.

Gelukkig kan thans vermeld worden dat men alle hoop heeft hierin geslaagd te zijn; hoewel niet verzwegen mag blijven dat door een onjuiste interpretatie van art. 28 H. R. al. 3 van bestuurszijde, hieraan een zeer betreurenswaardig conflict met bovengenoemde Commissie is voorafgegaan.

Waar destijds van verschillende zijden werd aangedrongen op de vervaardiging van beknopte handleidingen bij de algemeene natuurkunde colleges van Prof. Dr. L. H. Siertsema, schijnt het niet overbodig hier eenige feiten mede te deelen, die er toe geleid hebben tot dusver niet tot de bewerking van dezecolleges over te gaan.

Prof. Siertsema heeft ons namelijk gemachtigd bekend te maken, dat Z. H. G. voornemens is eene bewerking van het 2e deel van het leerboek van Prof. Dr. H. A. Lorentz te doen verschijnen, in dien zin dat hierin de leer der electriciteit en van het magnetisme behandeld zal worden op een wijze die geheel aansluit bij het college.

Wat betreft het college Algemeene Cursus 1e studiejaar, is het misschien niet algemeen bekend, dat de elasticiteitsleer, ook wat het theoretisch gedeelte aangaat, geheel behandeld is in de Leidraad bij de practische oefeningen.

Het zou te ver voeren alle verschenen handleidingen en de geschiedenis van haar ontstaan hier na te gaan (voor nadere inlichtingen zie men de verslagen der verschillende commissiën), vermeld zij alleen nog de groote steun van vele hoogleeraren, dien wij dit jaar weer zoo ruimschoots ondervonden.

Verscheiden hoogleeraren namen de bewerking van handleidingen bij hunne voordrachten zelf op zich. en waar het vorige jaarverslag dit reeds in het vooruitzicht stelde, daar hebben de door Prof. J. Klopper c. i., bij zijne voordrachten over de Toegepaste Mechanica geschreven handleidingen thans overtuigend het onschatbare nut voor de toehoorders bewezen.

Ook de eerst voor kort verschenen handleidingen van Prof. C. L. van der Bilt c. i., blijken door de collegianten ten eerste gewaardeerd te worden.

Evenals vorige jaren werd ook dit jaar getracht door verkoop buiten Delft de omzet der handleidingen nog te vermeerderen; zoo werd bijv. voor de handleiding „Stabiliteit” door bemiddeling van het Scheepsbouwkundig Gezelschap „William Froude” een zeer doelmatige reclame gemaakt bij de verschillende scheepswerven hier in het land.

Verder werden na aanvraag eenige exemplaren van de uitgaven der Vereeniging aan de Universiteitsbibliotheek te Leuven afgestaan, met de bedoeling den verkoop der handleidingen ook aan andere universiteiten te bevorderen.

Mag alzo de ontwikkeling der vereeniging naar buiten gunstig genoemd worden, ook de inwendige toestand is vrij bevredigend.

Een groot aantal der nieuw ingeschrevenen gaven zich als lid der vereeniging op, hetgeen zeker voor een groot deel toe te schrijven is aan de groote welwillendheid van den rector magnificus Prof. S. G. Everts, c. i., die evenals het vorige jaar weer toestond, dat tegelijkertijd met het programma van de Technische Hoogeschool een circulaire werd uitgereikt, waarin het doel der vereeniging nader werd uiteengezet.

Een lastig punt blijft echter nog altijd het vraagstuk van de inning der contributies. Waar vorige jaren de kwitanties over de verschillende faculteiten verdeeld werden, is dit jaar getracht een meer geregelde betaling te verkrijgen door te bepalen, dat alle leden hunne contributie konden voldoen bij de firma Waltman.

Toch is gebleken dat deze wijziging, die oogenschijnlijk verschillende voordeelen met zich voerde, geen verbetering

was. Een groot aantal der leden bleef in gebreke binnen den bepaalden termijn aan hunne geldelijke verplichtingen te voldoen. Dit heeft het Bestuur doen besluiten voor dit jaar weer tot de oude regeling terug te keeren. Door het Bestuur zal echter ten eerste getracht worden voor het volgende jaar maatregelen te treffen, die tot een meer eenvoudige inning en een meer geregelde betaling zullen leiden.

Waar wij in de medewerking van den heer Waltman in deze zaak weer opnieuw een bewijs gekregen hebben van zijne gezindheid om van zijn kant alles te doen om den bloei der vereeniging te bevorderen, daar mag, gezien ook de aangename wijze waarop het Bestuur steeds met hem mocht samenwerken een woord van oprechten dank niet achterwege blijven.

Niet minder wordt door het Bestuur gewaardeerd de groote steun, dien het althans van het meerendeel der commissiën mocht ondervinden.

Toch is gebleken dat tot dusver de band tusschen Bestuur en Commissiën van te lossen aard was om eene goede samenwerking op den duur blijvend te verzekeren.

Het contact tusschen Bestuur en Commissiën, dat dikwijls slechts uitsluitend op mondelinge mededeelingen berustte, was niet voldoende om het Bestuur genoegzaam op de hoogte van de werkzaamheden der Commissiën te houden.

Zoo kon het gebeuren, dat het Bestuur van geheel andere zijde klachten vernam over gebrek aan activiteit bij sommige commissiën.

Om nu in deze toestanden verbetering te brengen is op initiatief van het Bestuur 3 Februari 1909 eene vergadering van Bestuur en Commissiën gehouden, waarin eene regeling werd voorgesteld, die in deze leemten zou voorzien.

De vergadering nam deze regeling voorloopig aan; de commissiën behielden zich echter het recht voor om vóór 17 Februari 1909 amendementen op deze regeling voor te stellen.

Daar dit echter niet geschied is, is deze regeling ingaande 17 Februari 1909 van kracht geworden.

Deze regeling tracht op tweeërlei wijze in den bestaanden toestand verbetering te brengen, eensdeels door voor sommige belangrijke punten schriftelijke mededeeling voor beide lichamen verplichtend te stellen, anderdeels door doelmatige inrichting van de archieven der commissie, het voor het Bestuur mogelijk te maken voldoende op de hoogte der werkzaamheden der commissiën te blijven. Tot dit laatste zal in het bijzonder veel bijgedragen worden, doordat in een speciaal daartoe ingericht boek de commissiën alles opteekenen, wat geleid heeft tot het ontstaan en bijgedragen heeft tot de ontwikkeling van de onder toezicht van de betrokken commissie vervaardigde handleidingen.

Dat deze regeling tevens het voor nieuw benoemde commissieleden veel gemakkelijker maakt, zich spoedig op de hoogte van hun taak te stellen, behoeft wel geen nader betoog.

Wij willen dan eindigen met den wensch uit te spreken, dat deze regeling zonder veel overbodig geschrijf of andere onnutte formaliteiten met zich te voeren, veel moge bijdragen tot de goede samenwerking van bestuur en commissiën, hetgeen ongetwijfeld den bloei van onze vereeniging in hooge mate ten goede zal komen.

Het Bestuur:

A. H. INGEN HOUSZ, President.
A. J. KLUYVER, 1e Secretaris.
P. J. SCHRIKKER, 2e Secretaris.
J. F. MOUTHAN, Penningmeester.
C. G. KRAYENHOFF v. D. LEUR, Commissaris.

DELFT, Maart 1909.

Het Bestuur is thans samengesteld als volgt:

P. J. Schrikker,	Voorzitter.
C. G. Krayenhoff van de Leur,	1e Secretaris.
L. J. Polderman,	2e Secretaris.
J. F. Mouthaan,	Penningmeester.
J. C. M. Wijsman,	Commissaris.

De Commissiën als volgt:

Algemeene Wetenschappen:

C. Tellegen.
F. J. M. Goslings.
St. van Schaik.

Civiele Commissie:

W. B. Meyboom.
C. L. de Vos tot Nederveen Cappel.
V. Disselkoen.

Bouwkundige Commissie:

H. E. Suyver.
H. Th. Teeuwisse.
C. G. van Buuren.

Werktuigkundige Commissie:

J. W. G. Pels Rijcken.
. . . . .

Electrotechnische Commissie:

J. A. Wijnmalen.
P. J. Schrikker.
E. Heybroek.

Scheepsbouwkundige Commissie:

W. Royer.
J. G. Vierhout.
. . . . .

Technologische Commissie:

Mej. S. van der Tas.
B. Ledeboer.
F. J. Nellenstein.

Mijnbouwkundige Commissie:

A. van den Honert.
W. Holleman.
Ch. Groothoff.

Technische Hoogeschool.

Het College van Rector Magnificus en Assessoren der Technische Hoogeschool maakt bekend, dat zij, die wenschen deel te nemen aan een der in de maand Juni 1909 af te nemen candidaats-examens, genoemd in de artikelen 8—14 van het Koninklijk Besluit van 4 Juli 1905 (Stsbl. No. 227), of aan eenig deel dier examens, zooals deze gedeelten zijn vastgesteld bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken d.d. 3 Februari 1908 No. 357 H. M. O., zich voor 1 Mei 1909 schriftelijk moeten aanmelden, voor zooveel de Afdeeling der Scheikundige Technologie en Mijnbouwkunde betreft bij den Secretaris dier Afdeeling, en overigens bij den Voorzitter van de Afdeeling, welke het af te leggen examen afneemt.

Voor verdere bijzonderheden wordt verwezen naar de aankondigingen in de gebouwen der Technische Hoogeschool.

—o—

De Heer Dr. J. A. Barrau, door H. M. de Koningin bij besluit van 2 Maart 1909 No. 12, benoemd tot hoogleeraar in de zuivere en toegepaste wiskunde en mechanica aan de Technische Hoogeschool, zal op Woensdag 5 Mei a. s., des namiddags te 3 uur, in de groote zaal van Stads Doelen, zijn ambt aanvaarden met het houden eener redevoering, ter bijwoning waarvan alle belangstellenden worden uitgenoodigd.

BOEKBESPREKING.

Lotus-Serie, 1e Reeks, No. 8.
EEN UNIVERSEELE WET,
door Een Leerling.
Baarn, Hollandia-drukkerij 1908.

Deze serie boekjes zijn geschreven door „leerlingen” d.w.z. volgelingen van de groote theosofische leiders H. P. Blavatsky, William Q. Judge en Katherine Tingley. Vertaald uit het Engelsch met toestemming van het Officieel Hoofd der Universeele Broederschap en van het Theosophisch Genootschap, zijn deze uitgaafjes volgens de inleiding hoofdzakelijk voor „hen, die wenschen te weten.”

Ik weet ze niet beter te kenschetsen, dan als opstellen over theosofie, waarbij men uitgaat van hetgeen de Leiders geleerd hebben, en die leer uitwerkt. Daarom zijn ze moeilijk te beoordeelen voor iemand, die (hij schaamt zich het te bekennen) niets van theosofie weet.

Het voorwoord zegt, dat deze boekjes niet werden geschreven om met tegenstanders te argumenteeren, en daardoor hebben ze voor een onwetende iets geheel onbegrijpelijk. Ze zijn geschreven door theosofen voor theosofen. Voeg daarbij het feit, dat het niet gunstig werkt, als men het achtste deel van een reeks, als eerste onder de oogen krijgt, dan geloof ik wel, dat het onbegrijpelijke verklaarbaar wordt.

Vat men de boekjes op als geschriftjes over theosofie, die niets willen bewijzen dan zijn ze zeer leesbaar. Wil men meer van de theosofie weten, dan doet men beter de standaardwerken te nemen, want bewezen wordt niet veel, wel verwezen naar die boeken.

De uitgave is goed verzorgd. Het formaat is handig, de kافت aardig en de druk goed, zoodat de prijs van f 0,40 niet te hoog is.

R. v. I.

Ontvangen Boeken:

PRO en CONTRA. Serie V. No. 3.

„Geslachtelijke voorlichting”. BAARN, Hollandiadrukkerij.

UIT ONZEN BLOEITIJD.

Strafproces en Strafrecht, door Mr. D. Simons.

BAARN, Hollandiadrukkerij.

HOLLAND EXPRESS van 1 en 15 April.

MEDEDEELINGEN DER NEDERLANDSCHE ALPEN-VEREENIGING No. 2. 1908. NIJGH & VAN DITMAR.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

ONDERLINGE WEDSTRIJDEN VAN DE DELFTSCHE STUDENTEN LAWN TENNISCLUB.

Op 10, 11 en zoo noodig 12 Mei zal de Delftsche Studenten Lawn Tennisclub hare eerste onderlinge wedstrijden houden. Er zullen 3 nummers verspeeld worden, te weten:

Open Heeren Singles.
Open Heeren Doubles.
Handicap Heeren Singles.

Inschrijvingslijsten voor deelnemers liggen ter teekening in de voorzaal der S. P. en in het huisje op het Sportterrein. Inleggeld bedraagt f 1,— voor ieder nummer.

De inschrijving sluit uiterlijk Donderdagavond 6 Mei.

De wedstrijden zullen gehouden worden 's middags van 1—6 uur.

Het Bestuur.

ROTTERDAMSCH KUNSTKRING.

Tentoonstelling van Oude Kerkelijke Kunst, welwillend door verschillende Kerkbesturen en Particulieren afgestaan. Geopend tot 9 Mei 1909.

A G E N D A.

DEN HAAG.

Vrijdag 30 April. Geb. v. K. en W.: Wagnerfestspiele, „Der fliegende Holländer”; 7½ uur.

Ned. Tooneel: „Opstanding”; 8 uur.

Zaterdag 1 Mei. Fransche Opera: „Clôture”; 8 uur.

Zondag 2 Mei. Kurhaus: Matinée van Julia Culp; 3 uur.

Dinsdag 4 Mei. Kunstkring: „Waarheid en chimère”; 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 30 April. Groote Schouw. Rott. Tooneelgezelschap, „Margaretha Gauthier”; 8 uur.

Zaterdag 1 Mei. Groote Schouw. Ned. Tooneelvereniging, „De opgaande zon”; 8 uur.

Zondag 2 Mei. Groote Schouw. Rott. Tooneelgezelschap, „Margaretha Gauthier”; 8 uur.

Maandag 3 Mei. Groote Schouw. Rotterdamer Maifestspiele, „Tannhäuser”; 7 uur.

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 6 MEI 1909. No. 27.

BOEKBESPREKING.

PRO EN CONTRA, Serie V, no. 3.
Geslachtelijke Voorlichting.

Dit boekje behandelt één der meest belangrijke onderwerpen, welke tot nu toe in de serie Pro en Contra zijn verschenen.

Het „Pro” is bewerkt door Mevr. M. Wibaut—Berdens van Berlekom, te Amsterdam. Het is een zeer vlot en enthousiast geschreven betoog voor de voorlichting van kinderen in sexuele zaken. Men kan zien dat de schrijfster zich warm voor haar onderwerp gemaakt heeft, wat ik van de Contra-schrijver nu juist niet kan zeggen, zodat 't Pro heel wat aangenaamer is om te lezen.

Ik geloof echter dat het enthousiasme, waarmee schrijfster voor haar taak ijvert, wel eenigszins de scherpte van het betoog heeft verdoezeld.

Het merkwaardige is, dat de Pro-schrijfster het voornaamste argument der voorstanders van „Geslachtelijke Voorlichting” slechts in 't voorbijgaan heeft aangestipt, inplaats van haar betoog daar vooral op te grondvesten. Dit is nl. dat het kind, onwetend gelaten door de ouders, zoo goed als altijd door vrindjes op de meest fatale wijze over sexuele kwesties wordt ingelicht. De Contra-schrijver noemt dit ook het voornaamste argument der voorstanders van sexuele voorlichting.

Wel blijkt uit het Pro, dat schrijfster, uitstekend inziet het doel der geslachtelijke voorlichting, nl. dat de opvoeding de kinderen moet leren, de eenheid van geslachtsdrift en het verlangen naar geestelijke liefde, zoals zij het uitdrukt. „Juist doordat zij eenheid zien in geslachtsdrift en verlangen naar geestelijke liefde, zullen zij het als een belediging van den natuurdrang voelen die twee uitingen te scheiden”, maar zij vergeet met de nodige nadruk erop te wijzen, dat als de kinderen onwetend worden gelaten, niet alleen de genoemde opvatting niet bij hun zal bestaan, maar, door de inlichtingen van vriendjes juist een idee van scherp gescheiden houden der twee „uitingen” zal ontstaan.

Ook begaat Mevr. Wibaut de fout meisjes en jongens niet genoeg uit elkaar te houden en eerst op het laatst erop te wijzen, dat men elk kind op zichzelf moet beschouwen en men ze niet allen over een kam kan scheren.

Het „contra” is bewerkt door Dr. L. Nathans, te 's Gravenhage. Deze heeft zijn taak wel wat al te licht opgevat! Hij richt zijn betoog nl. zo in, dat men moet zorgen, dat het kind door geen vrindjes of dergelijken wordt ingelicht waardoor zijn onwetendheid beter is dan de kennis van een door ouders of onderwijzers voorgelicht kind. Maar daarom gaat de kwestie niet! De vraag is of de kinderen door de ouders moeten worden voorgelicht of niet; worden ze

niet voorgelicht dan kan men met zekerheid zeggen, dat allerlei verhalen van kennisjes hen bereiken zullen. Dr. Nathans heeft makkelijk zeggen, dat men hiertegen maar moet waken, we kunnen dat toch werkelijk wel onmogelijk noemen. Aangezien zijn geheele betoog eigenlijk hierop is gebaseerd, inplaats van aan te toonen dat het beter is de kans te lopen van voorlichting door vrindjes dan zelf de kinderen voor te lichten, zeide mij het gehele Contrastuk niets.

In het allerlaatste gedeelte, waarin Dr. Nathans wijst op de noodzakelijkheid van het versterken der wilskracht en zelfbeheersching, is schrijver, naar mijn meening, het beste. Daaruit blijkt dat hij inziet, dat het per slot deze twee eigenschappen zijn, die het zedelijk peil moeten hooghouden.

Als altijd is ook deze uitgave der Hollandiadrukkerij in nette, duidelijke druk bewerkt.

H. G. N.

Ontvangen Boeken:

Serie „LEVENSVRAGEN”. Serie III No. 9.

Kan men Christen zijn zonder de Godheid van Jezus Christus te belijden? door Dr. C. J. NIEMEYER.

Hollandia-Drukkerij, Baarn, 1909.

HOLLAND EXPRESS van 1 Mei.

Studiebelangen.

Volgend schrijven is aan de verschillende afdelingen verzonden:

Delft, 4 Mei 1909.

Hooggeleerde Heeren,

Bij dezen heeft de Centrale Commissie voor de Studiebelangen de eer zich tot U te wenden, naar aanleiding van opmerkingen, welke ons bereikten over het, slechts enkele dagen voor den aanvang publiceeren der mondelinge examens bij enkele afdelingen.

Waar het voorgekomen is, dat de mededeeling den examinandus slechts drie dagen voor den aanvang bereikte, meent de Commissie er bij U op te moeten aandringen, de publicering der mondelinge examens zoo vroeg mogelijk te willen doen plaats vinden.

Tevens wilde de Commissie U verzoeken, het ontzenuwende wachten voor den aanvang van het mondeling examen en bij den uitslag, binnen de bepaald onvermijdelijke grenzen te willen houden.

Gelijkluidend schrijven is eveneens aan de andere afdelingen verzonden.

Namens de Centrale Commissie,
uw dw.

(w.g.) H. E. SUYVER,

Voorzitter.

FEUILLETON.

Weekverslag.

Woensdag Wintersoirées. Vertegenwoordigers D. S. C. naar waarde ontvangen. „Ich weiz eine Stille sie vinden uns nicht”.

Vrijdag groote dag „alle socialen in 't eetzaalschut”.

Wijze: *In naam van Oranje doet open de poort.*

In naam van Oranje doet open 't raam,
De vlag wappert fier in den wind,
Ontkurk nu de flesschen, drinkt allen op 't heil
Van 't dierbaar koningskind.
Al werd er aanvankelijk een wanklank gehoord,
Uit Sociaal orgaan naar buiten geboord.
Die wanklank is als de bliksem gesmoord,
Men rukte met schermen aan.

Oranjabitter vloeit nu in stroom
Op 't welzijn van onze prinses.
Al ben je ook van de blauwe knoop,
Je hebt nog Oranjelimonadès.
Kom voort naar den Haag nu want daar is de jool,
Vacantie geeft zelfs de Technische school.

Al wordt je ook vet door famielje gezien,
Je brult leve Willemien.

In naam van Oranje doet open Centraal,
't Is Delft dat toegang vraagt.
Al hebben we soms ook 't strijkje verjaagd,
Heusch zijn we niet sociaal.
En nauwelijks is daarmee de portier gevleid,
Of dadelijk ontstaat er een groot uitgesmijt,
Politie die zich uitstekend kwijt
Verloor hiermee toch heel wat tijd.

We hebben met lachen en joelen verwacht
De sociaal-democraat.
Te smijten hem in de Prinsengracht.
Geen waagde zich dan ook op straat.
En voort ging de jubel met feestgebrom.
Lang leef Juliaan dat klonk er alom.
Oranje was ieder van top tot teen,
De tiende ga ik *) er weer heen.

*) Noot van de Redactie. Dit is Den Haag.

In overleg met de examencommissie voor de Staatswetenschappen, kunnen wij het volgende bekend maken:

Bij de candidaatsexamens „administratief recht” kan de examinandus, zoo hij dit wenscht, een of meer onderdeelen te zijner keuze opgeven, hetzij uit de arbeids- en fabriekswetgeving, hetzij uit het overige administratieve- en staatsrecht, hetzij uit beide, met dien verstande evenwel, dat de examineerende hoogleeraar zich bepalen kan tot het stellen van vragen, uit de op **zijne** colleges behandelde onderwerpen.

Over de door den examinandus zelve opgegeven onderwerpen zal dan het examen in de eerste plaats, doch geenszins uitsluitend, handelen.

Wetboeken kunnen worden meegebracht. de C. C.

—o—

In aansluiting bij het geen wij reeds vroeger over dit onderwerp openbaar maakten, betreuren wij, er de ingeschrevenen hierbij opmerkzaam op te moeten maken, dat in antwoord op een door het kamerlid Blocker gestelde vraag de Minister van Binnenlandsche Zaken heeft medegedeeld, de subsidieaanvraag van de „Sociaal-Technische Vereeniging van Democratische Ingenieurs en Architecten” ten behoeve van de voortzetting van het onderwijs in de „Technische Hygiëne” te hebben afgewezen en ook in de begroting voor het volgend jaar geen gelden voor dit doel te zullen uittrekken. de C. C.

—o—

ANTWOORD AAN B.

Gij slaakt de verzuchting: „Weg zijn de avondcolleges, waar met zooveel bezieling en warmte . . .”. Naar aanleiding daarvan is het waarschijnlijk niet van belang ontbloot, mede te deelen, dat Prof. van Blom bereid is, wanneer enkele personen die wensch uiten, een speciaal onderwerp met hen te behandelen, geheel afgescheiden van het rooster. C. C.

Technische Hoogeschool.

De Voorzitter van de Afdeling der Weg- en Waterbouwkunde van de Technische Hoogeschool maakt bekend, dat zij die wenschen deel te nemen aan het ingenieursexamen voor civiel-ingenieur, dat zal worden afgenomen in de maanden Juni en Juli 1909, zich hiervoor schriftelijk hebben aan te melden bij den Secretaris dier Afdeling, Professor G. H. de Vries Broekman, c. i., vóór 25 Mei 1909.

Formulieren voor de aanmelding zijn verkrijgbaar in den technischen boekhandel van J. Waltman Jr. te Delft.

—o—

Bij Ministerieele beschikking dd. 1 Mei 1909 no. 2678 Afd. H. M. O. is met ingang van 1 Mei tot en met 31 Augustus 1909 benoemd tot assistent voor de metallographie aan de Technische Hoogeschool te Delft J. Knoop Pathuis, werktuigkundig ingenieur te De Bilt.

Het wezen en bedrijf der Levensverzekering.

Tot zijn leedwezen is de schrijver genoodzaakt het vervolg tot de volgende week uit te stellen.

Verbeteringen in het eerste stuk:

Blaffoerden	lees:	Blaffaerden;
in ordenans	”	in ordenaris;
Korup	”	Karup;
Zellmer	”	Zillmer.

Herziening Corpswet.

Een lid van de Commissie, ter voorbereiding van Wetswijzigingen betreffende Lustrumviering, deelt ons mede dat de Commissie, na uitvoerige besprekingen, tot gevormde meeningen is gekomen.

De redactie der voor te stellen wijzigingen en een enkel ondergeschikt punt vorderen slechts nog een laatste kort overleg.

Met het oog op den beperkten tijd van vele corpsleden meent de Commissie thans niet voorstellen in eene corpsvergadering te moeten brengen, Zij zal hare voorstellen met toelichting den Senaat toezenden met verzoek deze in het S. W. volledig bekend te maken en daarna voor te leggen aan de corpsvergadering.

Drukke bezigheden van enkele harer leden verhinderde de Commissie reeds dadelijk na hare samenstelling met de werkzaamheden te beginnen; zoodat zij zich thans genoodzaakt ziet de behandeling harer voorstellen tot na de groote vacantie uit te stellen.

RED.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

Opgericht uit leden van 't D. S. C. de vereeniging „Groningen”.

Samenkomst Zaterdag 8 Mei a. s. bij Bühler.

—o—

DELFTSCHE STUD. SCHIETVEREEN. „SORANUS”.

Het Bestuur heeft zich als volgt geconstitueerd:

W. J. Couvée,	president.
J. C. G. van Wijk,	secretaris.
G. J. van Burk,	penningmeester.
W. H. J. Vethake,	vice-president.
H. W. v. d. Lee Jr.,	vice-secretaris.

A G E N D A.

DEN HAAG.

Vrijdag 7 Mei. Nederl. Tooneel: Moraal; 8 uur.

Zaterdag 8 Mei. Diligentia: Openbare les van Louise den Hollander; 7½ uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 7 Mei. Groote Schouw. : Rott. Tooneelgezelschap: Margaretha Gauthier; 8 uur.

Zondag 9 Mei. Groote Schouwburg: Gezelschap Royaards: Adam in ballingschap; 8 uur.

Dinsdag 11 Mei. Groote Schouw. : Rott. Tooneelgezelschap: Moraal; 8 uur.

OVERPRODUCTIE

noodzaakt ons U **iets fijns** voor **zeer lagen prijs** aan te bieden, **circa 30.000 SIGAREN van 5 tot 10 cts. per stuk**, leveren wij tijdelijk voor f **2.** per 100 stuks, bij 500 stuks gesorteerd f **10.**

Levering franco ook onder rembours.

LEEWARDEN.

N. TILKEMA & Co.
SIGARENFABRIKANTEN.